

רע"פ 486/18 - סאבר סועאד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 486/18

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

סאבר סועאד

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו, מיום 11.01.2018, בעפ"ת 57373-12-17, שניתן על ידי כב' השופט ר' בן-יוסף

בשם המבקש:

עו"ד דוד גולן

בשם המשיבה:

עו"ד אריה פטר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט ר' בן-יוסף), בעפ"ת 57373-12-17, מיום 11.01.2018. בגדרו של פסק הדין נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בתל אביב - יפו (כב' השופטת נ' פראג לבוא - סג"נ), בפל"א 3455-10-16, מיום 22.11.2017.

בהחלטתי, מיום 16.01.2018, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל שהושת על המבקש, עד אשר תוכרע הבקשה לרשות ערעור.

עמוד 1

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום לבית משפט השלום לתעבורה בתל אביב - יפו (להלן: בית המשפט לתעבורה), אשר ייחס לו את ביצוע העבירות הבאות: נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה בקלות ראש, לפי סעיף 62(2) לפקודת התעבורה; שימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; ונהיגה ללא רישיון נהיגה בתוקף, לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה.

3. לפי העובדות המתוארות בכתב האישום, ביום 11.10.2016, נהג המבקש ברכב פרטי ב"כביש 90 ערבה, מכיוון צפון לדרום מחסום צפוני, הכניסה לעיר אילת", כאשר הוא פסול מלהחזיק ברישיון נהיגה. מסתבר, כי באותה עת היה המבקש נתון בפסילה, שהוטלה על ידי בית המשפט לתעבורה בתל אביב - יפו, למשך 4 שנים, מיום 08.02.2014 (תא"מ 2793-09-13). עוד נטען בכתב האישום, כי המבקש נהג ברכב כאשר רישיון הנהיגה שלו פג תוקף, וכפועל יוצא מנהיגתו של המבקש בזמן פסילה, נהג המבקש גם ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף.

להשלמת התמונה יצוין, כי באותה העת, עמד לחובת המבקש מאסר מותנה בר הפעלה, שהוטל במסגרת תא"מ 2793-09-13, למשך 12 חודשים.

4. ביום 09.11.2016, הורשע המבקש, על בסיס הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. המבקש הופנה על ידי בית המשפט לתעבורה אל שירות המבחן לשם הכנת תסקיר מבחן בעניינו. בתסקיר נאמר, כי המבקש מקבל אחריות על ביצוע העבירות, אך נדמה כי הוא מתקשה לבחון באופן רחב ומעמיק את הרקע לביצועו. עוד נמסר בתסקיר, כי המבקש מכיר בתוצאות מעשיו ומביע נכונות ומוטיבציה להשתתף בהליך טיפולי. בהמשך, צוין בתסקיר כי המבקש הופנה לבית חולים "רעות", על מנת לגבש תכנית של "צ" עבורו בהיקף של 250 שעות; וכי המבקש הביע נכונות להשתתף, במסגרת צו מבחן בן שנה, בקבוצה "פסיכו חינוכית, בשיתוף עמותת 'אור ירוק', למניעת רצידיזם בעבירות תעבורה ומניעת פגיעה עתידית". עם זאת, ו"נוכח אי התייצבותו של סאבר לבדיקת השתתפותו שנקבעה עבורו, וחוסר הבהירות במצבו ההתמכרותי, והקושי שהינו מגלה בניתוח נסיבות העבירה", נתבקשה דחייה בת חודשיים, במהלכה יעמיק שירות המבחן עם המבקש בנסיבות ביצוע העבירה; תבוצע למבקש בדיקת שתן; ובהתאם לכך, יגבש שירות המבחן את המלצותיו בעניינו.

5. ביום 27.07.2017, הוכן תסקיר משלים בעניינו של המבקש. בתסקיר נאמר, כי המבקש זומן למסור שלוש בדיקות שתן, כאשר שתיים מהן העידו על שימוש פעיל בסמים מצידו. עוד נמסר בתסקיר, כי המבקש הכחיש שימוש בסמים, השליך את האחריות על גורמים חיצוניים וטכניים, ונקט בעמדה מתגוננת. בהמשך, נאמר בתסקיר כי המבקש "הראה חוסר גבולות מובהק בהתנהגותו הכללית וקושי בוויסות עצמי"; וכי הוא "נמנע מלנתח ולפרט נסיבות ביצוע העבירות, גרסתו אופיינה בערפול, טשטוש ומניפולטיביות. אותו קו התנהגות ממשיך בהסבריו לשימוש בסמים והתנערות מאחריותו". לאור זאת, מסר שירות המבחן כי הצהרותיו של המבקש, בדבר מוכנותו להשתלב בהליך טיפולי, נובעות ממצבו המשפטי וחששו הממשי ממאסר. לפיכך, לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית בעניינו של המבקש.

6. ביום 09.10.2017, הגיש המבקש בקשה, מכוח סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], **התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ)**, כי בית המשפט יורה לשירות המבחן "להמציא את תוצאות בדיקת השתן של עמוד 2

המבקש על כל המסמכים הנלווים, לגביהם צוין על ידי שירות המבחן בתסקירו כי תוצאות בדיקתן מעידות על שימוש בסם". ביום 13.10.2017, דחה בית המשפט לתעבורה את הבקשה.

7. ביום 22.11.2017, ניתן גזר דינו של בית המשפט לתעבורה. בפתח גזר הדין, הבהיר בית המשפט לתעבורה, כי המבקש "לא הפנים את המסר, לא ניצל את ההזדמנות שניתנה לו על מנת לחזור למוטב ולהימנע מביצוע עבירות חמורות נוספות, שב והפר את האמון שניתן בו, והרשעתו החוזרת בעבירה של נהיגה בפסילה בצירוף עבירות נלוות, מעידות על היעדר מורא מן החוק וחוסר אכפתיות לסיכון הנשקף לציבור עוברי הדרך מהתנהלותו העבריינית". לאור האמור, קבע בית המשפט לתעבורה כי יש מקום להפעיל את המאסר המותנה בעניינו של המבקש. בהמשך, דחה בית המשפט לתעבורה את דרישת המבקש לחקור את עורך תסקיר שירות המבחן באשר לאופן בו נערכו בדיקות השתן ולחשוף את תוצאות דגימות השתן, וזאת "לאור הלכת 'סופיות הדיון בעניינים צדדיים', לצד ההלכה, כי שירות המבחן לא מתייצב לחקירה בבית המשפט, וכן לאור העובדה, כי כתב האישום שבפניי אינו מייחס לנאשם [למבקש] שימוש בסמים, והשימוש לכאורה בסמים, היה רק גורם אחד בהמלצת שירות המבחן, והתנגדות התביעה".

בבואו לקבוע את מתחם הענישה ההולם, עמד בית המשפט על החומרה הכרוכה בביצוע עבירה של נהיגה בזמן פסילה, המסכנת את שלום הציבור ואת ביטחון המשתמשים בדרך; ועל הערך הציבורי שנפגע, שעניינו הגנה על שלטון החוק וחובת הציות לו, "שכן אין להסכים עם התנהגות של מי שבחר לזלזל ולרמוס החלטה שיפוטית לה היה מודע". על יסוד האמור, קבע בית המשפט לתעבורה, כי מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשים לבין 20 חודשי מאסר בפועל; וכן, בין שנתיים לבין חמש שנות פסילה בפועל.

8. לצורך קביעת עונשו של המבקש בגדרי המתחם, התייחס בית המשפט לתעבורה לנסיבות שאין קשורות לביצוע העבירות. בית המשפט לתעבורה ראה, בין היתר, כשיקולים לחומרה, את העובדה כי למבקש 23 הרשעות קודמות בתעבורה, ובהן נהיגה תחת השפעת אלכוהול ונהיגה בעת פסילה ובשכרות משנת 2013; וכי נגד המבקש תלוי ועומד מאסר מותנה בן שנה והתחייבות כספית בסך 20,000 ₪. לקולה, התייחס בית המשפט לתעבורה לנסיבות האישיות של המבקש, אולם קבע כי אין לחרוג ממתחם העונש ההולם. משיקולי שיקום, בית המשפט לתעבורה הביע את תקוותו, כי "אולי לאחר ריצוי עונש של מאסר בפועל, מאחורי סורג ובריח, יחליט [המבקש] לשוב לדרך הישר". בסופו של דבר, השית בית המשפט לתעבורה על המבקש את העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי ימי מעצרו; הופעל מאסר על תנאי בן 12 חודשים, שהוטל על המבקש ביום 15.10.2013, בתא"מ 2793-09-13, אותה ירצה המבקש בחופף לתקופת המאסר שנגזרה עליו; 3 שנות פסילה בפועל; ומימוש התחייבות כספית בסך 20,000 ₪, שהוטלה על המבקש, בתא"מ 2793-09-13, הנזכר לעיל.

9. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר כוון כלפי חומרת העונש. ביום 11.01.2018, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש, בקובעו כי "לא נפלה תחת ידו של בית משפט קמא כל שגיאה בכל החלטותיו, וגם גזר דינו נכון, מבואר, מדויק מפנה לפסיקה וקובע את מתחם הענישה ההולם והראוי, למרות הנטען בכתב הערעור. לא נפל בגזר הדין עצמו כל דופי". בית המשפט המחוזי ציין, כי בית המשפט לתעבורה הקל עם המבקש, עת הפעיל את המאסר המותנה שהוטל עליו בחופף לתקופת המאסר שנגזרה בתיק הנוכחי, שכן "ברירת המחדל היא על פי הדין שיש להפעיל מאסר מותנה במצטבר למאסר והחופף הוא רק בנסיבות מיוחדות המצדיקות זאת". בית המשפט המחוזי דחה את טענת המבקש, לפיה היה על בית המשפט לתעבורה להעתר לדרישתו לחקור את עורך התסקיר. עוד נדחתה הטענה, כי הקביעה לפיה המבקש משתמש בסמים הינה חסרת כל בסיס, בנסיבות העניין. אשר לבקשה לחקור את קצין המבחן, ציין בית המשפט המחוזי כי "יש ללמוד גזירה שווה מעניין חקירתו של קצין מבחן בבית משפט לעניין העונש

מחקירתו של קצין מבחן בעניין עורך תסקיר נפגע עבירה". בהמשך, הבהיר בית המשפט המחוזי כי נסיבותיו האישיות של המבקש נלקחו בחשבון, ואולם הוסיף וקבע בית המשפט המחוזי, כי "מי ששוב ושוב נוהג בפסילה עם עבירות נלוות מסכן את ציבור משתמשי הדרך, את עצמו ואחרים...ראוי לו שישב בבית הסוהר ויבין ויפנים את מעשיו הרעים".

הבקשה לרשות ערעור

10. בבקשה לרשות ערעור המונחת לפניי, משיג המבקש על חומרת העונש שהושת עליו. המבקש טוען לקיומם של שיקולי צדק המצדיקים את התערבותו של בית משפט זה. לטענת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי עת דחה את בקשתו "להורות לשירות המבחן לחשוף את תוצאות דגימות השתן שנדגמו מגופו של המבקש, וככאלו אשר היוו בסיס למסקנת שירות המבחן כי אין הוא בא בהמלצה שיקומית כלפי המבקש, לאור כך שבדגימת השתן נמצאו שרידי סם מסוג קנאביס". המבקש הוסיף וטען, בהקשר זה, כי שגה בית המשפט המחוזי עת קבע, כי "ניתן ללמוד גזירה שווה מחקירת קצין מבחן בבית המשפט לעניין העונש ומחקירתו של קצין מבחן בעניין תסקיר נפגע עבירה". לשיטת המבקש, "לאור העובדה שלא קיים כל מסמך המעיד על הימצאות שרידי סם, כמסמך המועבר מן הבודק המוסמך לקצין המבחן אשר רושם זאת בתסקיר, המדובר בעדות מפי שמועה, שלאור ממצאים שנמסרו באופן זה לא ניתן לקבוע מסמרות בתסקיר שירות המבחן אשר משפיע בסופו של יום על העונש שנגזר על נאשם". על יסוד האמור, גורס המבקש כי יש ליתן לו רשות ערעור, לקבל את ערעורו לגופו, ו"להורות על חשיפת בדיקת השתן, על האופן בו נערכות הבדיקות, ולדון בכובד ראש בטענה כי המדובר בעדות מפי השמועה וכי קיים צורך בהצגת או בעריכת מסמך המעיד על תוצאות בדיקת השתן".

תגובת המשיבה לבקשה לרשות הערעור

11. לגישת המשיבה, עניינו של המבקש אינו עומד בתנאים לקבלת רשות ערעור, שכן בקשתו אינה מעלה שאלה משפטית כלשהי. עוד טוענת המשיבה, כי "נימוקי הבקשה אף מעידים על חוסר הבנה של תפקידו של שירות המבחן, מהותו ותכליתו של תסקיר של קצין מבחן". אשר לטענת המבקש, כי בהיעדר מסמך המעיד על הימצאות שרידי הסם המלצת קצין המבחן מושתתת על עדות מפי שמועה, גורסת המשיבה כי על פי ההלכה הפסוקה קצין מבחן רשאי, בין היתר, להתייחס בתסקירו לנתונים שהם "בלתי קבילים" בהליכים פליליים; ולבסס את המלצתו על קשת רחבה של נתונים "לא ודאיים" ועדויות מפי שמועה. בהמשך, טוענת המשיבה כי בדין דחו הערכאות הקודמות את דרישת המבקש לחשוף את האופן בו נערכו בדיקות השתן, שכן אין למבקש זכות לחקור את קצין המבחן בחקירה נגדית; וגם לא עומדת לו זכות לדרוש את חשיפת האופן בו נערכות בדיקות שתן. על יסוד האמור, טוענת המשיבה כי יש לדחות את הבקשה לרשות ערעור על הסף ולגופו של עניין, ואף להשית על המבקש הוצאות.

דין והכרעה

12. כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה ואך במקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או במקרים בהם מתעורר כל חשש מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 9171/16 כלבונה נ' מדינת ישראל (5.1.2017); רע"פ 10059/16 בדיר נ' מדינת ישראל (14.3.2017); רע"פ 5995/17 כהן נ' מדינת ישראל (5.9.2017)).

לאחר שבחנתי את הבקשה שלפניי, כמו גם את נספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי היא אינה עומדת באמות

המידה שנקבעו למתן רשות ערעור. הבקשה נוגעת בעיקרה לעניינו הפרטי של המבקש, ואין מתעורר חשש לעיוות דין או לחוסר צדק שנגרם לו. די בכך בכדי לדחות את הבקשה לרשות הערעור.

13. אוסיף למעלה מן הצורך, כי גם לגופו של עניין אין בידי לקבל את השגותיו של המבקש. המסגרת הנורמטיבית לעניין הגשת תסקירי שירות מבחן קבועה בסעיף 37 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ואילו נושא "גילוי תסקיר ותוצאות בדיקות וחקירות" מעוגן בסעיף 191 לחסד"פ. ייאמר כבר עתה, כי שירות המבחן אינו מחויב למסור את חומרי הגלם עליהם מבוסס התסקיר, לרבות דגימות וממצאי בדיקות שתן לגילוי סמים. עוד יש להבהיר, כי קצין המבחן הוא בעל מעמד מיוחד, החב חובת אמון לבית המשפט, ומשכך הוא אינו משמש כעד בהליך המשפטי ואין מקום לחקירתו על ידי מי מבין הצדדים. יפים, בהקשר זה, דברי השופט צ' זילברטל, בע"פ 3472/11 פלוני נ' מדינת ישראל (03.09.2012):

"חשיפת חומרי הגלם השונים ששימשו את שירות המבחן לשם עריכת התסקיר, בין אם בדרך של העברתם לסנגוריה ובין אם בדרך של חקירות נגדיות, עלולה להביא לפגיעה אנושה ביכולתו של שירות המבחן לאסוף מידע מהימן ומקיף על נאשם וליתן המלצה מושכלת בעניינו, תוך הפעלת שיקול דעת עצמאי ובלתי תלוי, בהתחשב במעמדו המיוחד כקצין בית המשפט. ברי הוא כי הנפגעים הראשונים מפגיעה ומהחלשת מערך שירות המבחן יהיו הנאשמים עצמם, וכך מתוך הגנה לכאורה על זכות לקבלת מידע, נמצאנו פוגעים פגיעה רחבה ועמוקה בזכויותיהם של הנאשמים כולם".

ברוח דברים אלה, סבורני כי בדין דחו הערכאות הקודמות את בקשת המבקש לחקור את קצין המבחן, ולחשוף את תוצאות דגימות השתן. היענות לדרישת ב"כ המבקש היא מתכון ברור המוביל למדרון חלקלק, שבו יחקרו קציני המבחן בחקירה נגדית על האמור בתסקיריהם, ויאלצו למסור את חומרי הגלם, המבססים את האמור בתסקירים. בכך ייפגע מעמד המיוחד של קציני המבחן כמו גם תוקפו ורמתו המקצועית של תסקיר המבחן, המשמש כלי חשוב בידי בית המשפט, בבואו לגזור את עונשו של הנאשם. אציין עוד, כי תסקיר שירות המבחן אינו צריך לעמוד בתנאי הקבילות המקובלים, שכן אין מדובר ב"ראיה", המוגשת על ידי מי מבין הצדדים להליך המשפטי.

עוד יש להבהיר, כי ממצאי בדיקות השתן מהווים אך נדבך אחד בהמלצת שירות המבחן, ולאחר בחינת מכלול השיקולים, לא מצאתי כי יש להתערב בעונש שהושת על המבקש, אשר לטעמי הוא ראוי ומאוזן.

14. סוף דבר, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת. וכפועל יוצא מכך מתבטלת החלטתי, מיום 16.01.2018, בדבר עיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בפועל, אשר הושת על המבקש.

המבקש יתייצב לריצוי עונשו, ביום 25.03.2018 עד השעה 10:00, בימ"ר ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, י"ז באדר התשע"ח (4.3.2018).

שופט

עמוד 5

